2.1. Vad'i Hükümler

Vad'î hüküm, "Şâri'in (dinen hüküm koyucunun) bir şeyi başka bir şey için şart, sebep ve mâni kılmasıdır." İki hüküm arasındaki bağa denir.

Sebep: Şâri'in varlığını hükmün varlığı, yokluğunu da hükmün yokluğu için alamet kıldığı durumdur. Mesela, Ramazan ayında yolculuk hâli (sefer) ve hastalık durumu (maraz) oruç tutmamak için birer sebep sayılır. Şayet sebeb, hüküm ile uygunluk taşırsa hem illet (gerekçe) hem de sebeb adını alır.

Şart: Bir şeyin varlığı kendi varlığına bağlı olmakla beraber, onun yapısından bir parça oluşturmayan fiil veya özelliktir. Örneğin, namaz için abdest bir şarttır. Abdestsiz namaz sahih olmaz. Fakat abdest namazın mahiyetine dâhil değildir. Namaz kılmak istemeyen de abdest alabilir.

Mâni: Engel olan durumdur. Örneğin, abdestin bozulması namazın sıhhatine engeldir.

LİSTELEYELİM

Aşağıda verilen vadi hükümlere sizler de birer örnek bulunuz.

Vadi hüküm	Örnek 1	Örnek 2
Sebep	Vakit namazın sebebidir	
Şart	Niyet etmek orucun şartıdır	
Mani	Borçlu olmak zekât vermeye manidir	

3 bk. Nisâ suresi, 58. ayet.